

ב"ה

עמדו
הבן
בזרעם

- קובץ -

רשימות

רשימה מכ"ק אדמו"ר בפיענוח מחודש

ג

- "ג' מיני נר" -

מבצע הכנה לתלמידי התמימים
ליום ההילולא ג' תמוז

ועד תלמידי התמימים העולמי ©

770 Eastern Parkway, Brooklyn, NY 11213

Tel: 718 771 9674

VAADHATMIMIM.ORG

הרשימה שבקובץ זה נדפסת
באישור הוצאת הספרים קה"ת
ותודתנו נתונה להם.

לתגובות ולהצטרפות לרשימת התפוצה:

ksvisieovis@gmail.com

פתח דבר

בהמשך לחוברת "קובץ רשימות" הראשונה, שיצאה לאור במסגרת המבצע "עמדו הכן כולכם" כהכנה לג' תמוז - יום ההילולא של כ"ק אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע נשיא דורנו, הננו בזה להגיש את החוברת השלישית, המיועדת ללימוד ב'סדר' השלישי של המבצע (שבוע פרשת בהעלותך), ובקשר עם פרשת השבוע - הובאה כאן רשימת "חנוכה, ש"ת", בה עוסק רבינו (גם) בביאור ענינים של נרות המקדש.

בחוברת זו נעשה לראשונה מאמץ מיוחד כדי לערוך את רשימות רבינו בצורה פשוטה ככל האפשר, תוך שמירה על לשון הרב, באופן שכל הרוצה יוכל ללמוד ולהבין תחילה את הרעיון המרכזי שבדברים, ולאחר מכן להמשיך ולעיין בנקודות אותם מעלה הרבי כבדרך-אגב או במקורות אליהם ציין.

תקוותנו שחוברת זו תחדש ותחזק את הלימוד והעיון בתורת רבינו בכלל, וברשימות בפרט, ונזכה לגרום בזה נחת רוח לכ"ק אדמו"ר, ועל ידי זה, לבוא לקיום היעוד בו "תורה חדשה מאתי תצא" בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

•

כללי עריכת הרשימה:

בתחילת החוברת באה הרשימה עצמה - כפי שהועתקה מגוף כתי"ק של כ"ק אדמו"ר, ולאחר מכן באה הרשימה עם פיענוח והוספת מראי מקומות, לתועלת הלומדים:

(א) **פנים החוברת:** דברי כ"ק אדמו"ר הובאו באותיות מודגשות, וביניהם - באותיות קטנות יותר בא הפיענוח, באמצעות הוספת תיבות קישור והסברה (בדרך אפשר), למען ירוץ בו הקורא, על דעת המו"ל בלבד (ובפרט שעמקו וכו' דברי רבינו, כנודע).

(ב) **הערות שוליים המצוינות באותיות:** בהערות אלו באו דברי כ"ק אדמו"ר שאינם שייכים (כ"כ), לכאורה, למהלך הכללי של הרשימה, וזאת על מנת להקל על הלומד למצוא את הרעיון והנקודה המרכזית שבדברים, ורק לאחר מכן להמשיך ולעיין בהערות. גם בהערות אלו הובא הפיענוח בין דברי כ"ק אדמו"ר, וכבפנים - דברי הרב באו באותיות מודגשות, והפיענוח בא באותיות קטנות יותר.

(ג) **הערות שוליים המצוינות במספרים:** בהערות אלו באו מראי המקומות שציין כ"ק אדמו"ר בגוף הרשימה (ובאו באותיות מודגשות - כבפנים), וכן מראי מקומות שנוספו ע"י המו"ל. גם בהערות אלו, כאשר פוענחו הציונים אותם כתב כ"ק אדמו"ר, בא הפיענוח באותיות קטנות יותר.

באופן כללי התבססנו בחוברת על הפיענוח שנעשה על ידי מערכת "אוצר החסידים"

בעת הוצאת הרשימות לראשונה. עם זאת, נעשו מספר שינויים, הן בעריכת הרשימה (כמפורט לעיל), והן בפיענוח הדברים.

הדפסת הרשימות במתכונת זו נעשית באישור הוצאת הספרים קה"ת, ותודתנו נתונה להם על כך.

•

לאחר הרשימה עצמה, באו בחוברת עיונים - לענינים שדרשו ביאור נרחב יותר.

כמו־כן, במהלך עריכת הרשימה, נתעוררו איאלו נקודות הדורשות עיון. נקודות אלו הובאו בעיונים, על מנת שיעיינו בהם הלומדים; ואלו מבין תלמידי התמימים שיעלה בידם לבאר (בדרך אפשר) ענינים אלו, ישלחו זאת אל המערכת (ע"י התלמידים השלוחים בישיבה, או לכתובת הרשומה מעבר לדף), על מנת לפרסמם לתועלת הרבים בחוברות הבאות בעז"ה.

לאחר העיונים בא סיכום כללי, על מנת להקל על הלומדים להבחין בנקודה המרכזית בה עוסק רבינו ברשימה, ולאחריו הובאו הערות ותגובות שהתקבלו במערכת לקובץ הקודם.

•

ויהי רצון, שעל ידי הלימוד והעיסוק בתורתו הקדושה של אבינו רוענו, וחיזוק ההתקשרות בתוקף ועוז מחודשים, נזכה תיכף ומיד לקבלת פני משיח צדקנו ונראהו עין בעין וישמיענו נפלאות מתורתו, ובאופן ש"לא עכבן אפילו כהרף עין", ובלשון הרב (אגרות קודש ח"ג עמ' רמא):

"ועל ידי זה אשר נלך בדרך ישרה אשר הורנו, להתקשר ולהתקרב אליו, נזכה להנחם בכפליים, בקיום היעוד נחמו נחמו עמי גו' כי מלאה צבאה גו' . . וכ"ק מו"ח אדמו"ר יבוא בראשנו להוליכנו קוממיות לארצנו וכמו שנאמר ויתא ראשי עם כי צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל".

ועד תלמידי התמימים העולמי

עש"ק פ' נשא, י"א סיון, ה'תשע"ח

יום נישואי הרה"ח ר' לוי יצחק והרבנית הצדקנית מרת חנה נ"ע ז"ע, הורי כ"ק אדמו"ר ברוקלין, נ"י.

רשימות חוברת א' - קמ"ט

חנוכה, ש"ת

ג' מיני נר: כי אתה נרי ה', נר ה' נשמת אדם, כי נר מצווה. אלקות, נשמות, והמחברם - ל' צוותא - אחרי שהנשמות נפרדו - עשית מצות בעולמות דוקא. ירידה צורך עלי' לאשתאבא בגופא דמלכא. וכמשל חכם גדול המצוה לשפל אנשים כו' שע"ז גופא נעשה למציאות כו'.

ג' מצות בנר: נרות ביהמ"ק, נר שבת, נר חנוכה.

מנורה - תורה, וכרמז רז"ל הרוצה להחכים כו' וסי' מנורה - ששה קנים מקבלים מנר האמצעי, ש"ס משנה ותושב"כ (תו"א) - יעוין ג"כ רשימה דמנורה - נר שבת, שבת העלאת העולמות תפלה, וכמו שתפלה שבכ"י הארת השבת שבכ"י. נר חנוכה, מצות, ולכן סיבתם מנורת ביהמ"ק, כמו שהמצות אנו יודעים מהתורה. אלא שאסור להשתמש לאורם, כי טעמי מצות לא נתגלו, משא"כ תורה בהשגה דוקא.

נרות ביהמ"ק, בזכר - אף שבדיעבד אולי גם בנשים כשרה, דלא אימעוט בקדושין לו • - דנשים פטורות מת"ת. נר שבת, עיקרה ניתנה לנשים - שבת לבי, רש"י ד"ה הריני נשים נצטוו על כך כו", וביד הל' שבת ה' ג' ונשים מצוות על דבר זה יותר מן האנשים כו", ועייג"כ שו"ע או"ח רס"ג - דנשים חייבות בתפלה (ברכות כ:), משא"כ באנשים אפשר צד פטור אם תורתו אומנתו שפטור מן התפלה (שבת יא •).

ויש להמתיק יותר, דמצות נר שבת הוא "בכלל עונג שבת" (יד שבת ה' א'), והנהגה הא דאין תורתו אומנתו ועוסק באומנות הוא משום דכתיב ואספת דגנך כו' הנהגה בהם מנהג ד"א (ברכות לה:), משא"כ לע"ל שועמדו זרים כו' מלאכתן נעשית ע"י אחרים, ובנ"י יעסקו בתומ"צ, וכמוש"כ באריכות יד תשובה ט' ומלכים י"ב. וגם שבת הוא מעין דיום שכולו שבת ומנוחה (סוף תמיד) - [להעיר מהא דבשבת אין י"ח מפני כבוד השבת, שו"ע או"ח רס"ח ס"ב בנ"כ], ובירוש' שבת ט"ו ג' לא ניתנו שבתות כו' אלא לעסוק בתורה. ועייג"כ שו"ע או"ח סו"ס ר"צ - [ושם דת"ח מרבים קצת באכו"ש, והוא ע"ד עשית מצות - עונג שבת, יד ל' ז' - שגם תורתן אומנתן

מפסיקין, וכמ"ש ירוש' שבת א' ב' ולא מודי רשב"י שמפסיקין לעשות סוכה כו' [- ולכן עיקר החיוב דנר שבת, הרומז על תפלה, בנשים.

נ"ח, אחד אנשים ואחד נשים (שבת כג.) [בש"ס הטעם שאף הן היו באותו הנס. וכ"ה לענין מגילה במגילה ד' ושם בתוד"ה שאף, שנשים טפלות - בנס - ובהג"מ מגילה א' א' דנשים פטורים ממקרא - לכמה פוסקים - ורק חייבים בשמיעה. וצ"ע דלכאורה פשוט דאין כחלוק זה בנ"ח, כיון דאמר בשבת - שם - בפשיטות אשה ודאי מדליקה, והוא גם להוציא אחרים, ודומיא דחש"ו, וכדלקמן אר"ז כו' בתר דנסיבי איתתא כו'. עוד יש לחלק בין חנוכה ופורים, וכ"מ קצת מחלוק ל' רש"י, דבפורים רק טפלות בנס וכפירש"י, משא"כ בחנוכה פרטים בנס רק בהן דגזרו על בנותיהן, וכדפי' רש"י ויד חנוכה ג' א'. והא דגם בחנוכה אמר אף הן כו' הוא משיגרת לישני' דפורים. וצל"ע בל' התוס' במגילה] וכמו עשית מצות ששניהם שייכים.

נ"ח - תורה

בתחילה נרות דביהמ"ק - דאורייתא - בקדושה. אח"כ - מצוה דרבנן - נר שבת - בבית ישראלי, שיהי' שלום בית, מחבר הפכים גו"ר. לאחר זמן - נ"ח - להאיר בחוץ וברה"ר ג"כ.

רשימות חוברת א' - קמ"ט

חנוכה, ת"ש

א. מצינו בכתובים ג' מיני נר: (א) "כי אתה נרי ה'", (ב) "נר ה' נשמת אדם"², (ג) "כי נר מצווה"³.

והענין בשלשה 'נרות' אלו:

"נרי ה'" קאי על אלקות, "נר ה' נשמת אדם" הוא הנר דנשמות, ו"נר מצווה" הוא המחברם - שהרי מצוה מלשון צוותא וחיבור⁴ - אחרי שהנשמות נפרדו וירדו למטה, שאז יש צורך לחברם עם אלקות - ע"י עשיית מצות בעולמות דוקא⁵.

ואף שהצורך ב"נר מצווה" (חיבור הנשמות עם אלקות) הוא רק לאחר שנפרדו וירדו למטה, הרי ירידה זו היא צורך עלי' - לאשתאבא בגופא דמלכא⁶. ועלי' זו נעשית ע"י קיום המצוות דוקא, כמשל⁷ חכם גדול המצוה לשפל אנשים לעשות עבורו כו', שע"ז גופא נעשה (השפל אנשים) למציאות כו', ועד"ז בנדרו"ד - שע"י המצוות נעשה האדם למציאות, ועי"ז עולה ומתחבר עם אלקות⁸.

ב. והנה, יש ג' מצות בנר: (א) נרות ביהמ"ק, (ב) נר שבת, (ג) נר חנוכה.

וביאור עניינם:

מנורה - רומזת על ענין התורה, וכרמז רז"ל⁹ "הרוצה להחכים ידרים כו', וסימנך . . מנורה [שעמדה] בדרום", ובזה נרמזת השייכות בין המנורה (חכמת התורה). ורמז נוסף - שבמנורה יש ששה קנים שמקבלים מנר האמצעי, ודוגמתו בתורה: ששה סדרי משנה, ששה קנים, והם מקבלים מהתורה שבכתב, קנה האמצעי¹⁰.

7. ראה "התמים" ח"א ע' כה ואילך (נעתק ב"היום יום" ח' חשוני). ד"ה רבי אומר ה'ש"ת (סה"מ ה'ש"ת ע' 72 ואילך). ובכ"מ.

8. ראה לקמן בעיונים ס"ב.

9. ב"ב כה, ב.

10. (תו"א ויקהל פח, סע"ב ואילך. ושם: ששה קנים היוצאים מן קנה האמצעי הם שיתא סדרי משנה שמקבלים מקנה האמצעי שהוא בחי' תושב"כ, שהרי למדין הכל מן המקרא . . נמצא התושבע"פ יוצאת ונמשכת מבחי' תושב"כ, כמו שששת הקנים יוצאים

1. שמואל-ב כב, כט.

2. משל כ, כז.

3. שם ו, כג.

4. שם ו, כג.

5. להעיר מהידוע בשם הבעש"ט בענין ג' הבחינות עולמות נשמות ואלקות (ראה הנסמן בתו"מ סה"מ מלוקט - אלול ע' רפג הערה 16). וראה לקמן בעיונים ס"א.

6. זח"א ר"ז, ב.

נר שבת, שבשבת נעשה העלאת העולמות¹¹ - רומז על ענין התפלה, וכמו שתפלה שבכל יום היא הארת השבת שבכל יום¹¹.

ונר חנוכה - רומז על ענין המצות, ולכן סיבתם של נרות חנוכה היא מנורת ביהמ"ק שענינה תורה (שהם זכר לנס שנעשה במנורת המקדש), כמו שהמצות אנו יודעים מהתורה. אלא שיש גם חילוק ביניהם, שנרות חנוכה אסור להשתמש לאורם¹², כי נרות חנוכה רומזים על ענין המצוות, וטעמי מצות לא נתגלו¹³, משא"כ תורה (שדוגמתה היא מנורת ביהמ"ק) היא בהשגה דוקא, ולכן מותר להשתמש לאורה של מנורת המקדש¹⁴.

ג. וע"פ האמור שמנורת המקדש רומזת לענין התורה, נר שבת רומז לענין התפילה, ונרות חנוכה רומזים לענין המצוות - יש לומר, שענין זה נרמז גם בחילוק ביניהם בנוגע לחיוב אנשים ונשים:

נרות ביהמ"ק, שענינם תורה - הדלקתם כשרה דוקא בזכר¹⁵, משום דנשים פטורות מתלמוד תורה¹⁷, ולכן אינן מדליקות את נרות המנורה שבמקדש שרומזת לתורה.

נר שבת, שענינו תפילה - עיקרה ניתנה לנשים, וכמ"ש רש"י¹⁸: "נשים נצטוו על כך כו", וכן פסק הרמב"ם¹⁹: "ונשים מצוות על דבר זה יותר מן האנשים כו"²⁰ - וזהו משום דנשים חייבות בתפילה²¹, משא"כ באנשים אפשר שיהי' אצלם צד פטור מהתפילה - אם תורתו אומנתו, שאז פטור מן התפילה²², ונמצא שבנשים חיוב תפילה הוא בהדגשה יתירה, ולכן, נר שבת הרומז על תפילה - ניתן בעיקר לנשים, שאין בהן צד פטור מצד לימוד התורה באופן של תורתו אומנתו כבאנשים.

ד. ויש להמתיק יותר בביאור השייכות דמצות נרות ש"ק לנשים, בגלל שייכותן לתפילה

א. - אף שבדיעבד אולי גם באם נשים הדליקו - ההדלקה כשרה, דלא אימעוט¹⁵, כלומר, שלא מצינו שהדלקת המנורה נמנית בין העבודות בביהמ"ק ש"נוהגים באנשים ולא בנשים", משום שנאמר "בני אהרן", "ולא בנות אהרן" - מ"מ עיקר הדלקתם, לכתחילה, היתה בזכר¹⁶.

16. מן המנורה). - ויעוין ג"כ רשימה דמנורה (קה"ת, תשנ"ח) בפרק "צפון ודרום מונחת" סע"ח (ע' קכג) -

17. ראה לקו"ת בהר מא, א. ובכ"מ.

18. רמב"ם הל' חנוכה פ"ד ה"ו. טוש"ע או"ח ר"ס תרעג.

19. ראה מו"נ ח"ג פכ"ו. תניא אגה"ק ס"ט (קכח, א). ובכ"מ.

20. ראה לקמן בעיונים ס"ג.

21. בקדושין לו, א.

16. ראה לקמן בעיונים ס"ד.

17. קידושין כט, ב.

18. - שבת לב, א, רש"י ד"ה הריני.

19. ביד הל' שבת פ"ה ה"ג.

20. ועיין ג"כ שו"ע או"ח סי' רס"ג. ושם - בס"ב (ובשו"ע אדה"ז - ס"ה): "אחד הנשים ואחד האנשים חייבים להיות בבתיהם נר דלוק בשבת... (אלא ש)הנשים מזהרות בו יותר כו". וראה לקמן בעיונים ס"ה.

21. (ברכות כ, ב).

22. (שבת יא, א).

יותר מאנשים - שבהם יש צד פטור אם תורתו אומנתו:

ובהקדים - דמצות נר שבת הוא "בכלל עונג שבת"²³,

והנה, הא דיש מי שאין תורתו אומנתו, ועוסק באומנות - הוא רק בזמן הזה, משום דכתיב²⁴ "ואספת דגנך כו", ופירשו חז"ל "הנהג בהם מנהג דרך ארץ"²⁵, משא"כ לעתיד לבוא - שאז יקויים מש"נ²⁶ "ועמדו זרים ורעו צאנכם כו" ו"מלאכתן נעשית ע"י אחרים", ובנ"י יעסקו רק בתורה ומצות, באופן של 'תורתו אומנתו', וכמו שכתוב באריכות בספר הרמב"ם²⁷ -

והנה, גם שבת ענינו הוא מעין הגילוי דלעתיד, "יום שכולו שבת ומנוחה"²⁸, ולכן עיקר העסק ביום השבת הוא בלימוד התורה, באופן דתורתו אומנתו,

[להעיר מהא דבשבת אין אומרים בתפלת העמידה י"ח ברכות מפני כבוד השבת²⁹, היינו, מיעוט בתפלה - ז' ברכות במקום י"ח, וממילא, הוספה בלימוד התורה],

וכדאיתא בירושלמי³⁰ "לא ניתנו שבתות כו' אלא לעסוק בהן בדברי תורה".

ונמצא, שביום השבת שאין עוסקים באומנות אלא רק בתורה, כמו לעתיד לבוא, הרי כל ישראל - האנשים - הם בגדר תורתו אומנתו שיש בהם צד פטור מן התפלה, משא"כ נשים שפטורות מתלמוד תורה, אין בהם צד פטור מן התפלה. ולכן עיקר החיוב דנר שבת, הרומז על תפלה, הוא בנשים.

ב. ועיין ג"כ בשו"ע³¹ - [ושם מבואר, דתלמידי חכמים מרבים קצת באכילה ושת' בשבת, והביאור בזה שהוא ע"ד עשיית מצוות - כדוגמת מצות עונג שבת³² - שגם אלו שתורתן אומנתן מפסיקין לעשיית מצוות, וכמ"ס³³ "ולא מודי רשב"י (שתורתו היתה אומנתו) שמפסיקין לעשות סוכה כו"'] -

23. (ספר היד הל' שבת פרק ה' הל' א').

24. עקב יא, יד.

25. (ברכות לה, ב).

26. ישע"י סא, ה.

27. ספר היד הל' תשובה ס"פ ט' והל' מלכים ס"פ י"ב.

28. (סוף תמיד) -

29. שו"ע או"ח רס"ח ס"ב בנ"כ. ובשו"ע שם: "אם

טעה והתפלל תפלת חול גומר אותה ברכה שנוצר בה שטעה ומתחיל של שבת". ובנ"כ (ט"ז ומג"א (הובא בשו"ע אדה"ז שם - מברכות כא, סע"א): "דבדין הוא דבעי לצלויי י"ח בשבת (אפילו במוסף), אלא משום כבוד שבת לא אטרחהו רבנן".

30. שבת פט"ו הל' ג'.

31. או"ח סו"ס ר"צ. ושם: "אחר סעודת שחרית קובעים מדרש לקרות בנביאים ולדרוש בדברי אגדה . . ופועלים ובעלי בתים שאינן עוסקים בתורה כל ימי השבוע יעסקו יותר בתורה כו". (ובשו"ע אדה"ז שם: לא ניתנו שבתות ויו"ט לישראל אלא כדי לעסוק בהם בתורה שכל ימות החול הם טרודים במלאכתם ואין להם פנאי לעסוק בה בקביעות ובשבת הם פנויים ממלאכה ויכולים לעסוק בה כראוי לפיכך פועלים כו").

32. ספר היד הל' שבת פרק ל' הלכה ז', ושם: "איזהו עונג . . לתקן בתבשיל שמן ביותר ומשקה מבושם לשבת . . וכל המרבה . . בתיקון מאכלים רבים וטובים הרי זה משובח".

33. בירושלמי שבת פרק א' הל' ב'.

ה. ונר חנוכה, אחד אנשים ואחד נשים³⁴ חייבים בו¹.

כי, נר חנוכה ענינו מצוות (כנ"ל ס"ב), וזהו שחייבים בו אחד אנשים ואחד נשים - כמו עשית מצות ששניהם שייכים בהם.

ו. ויש להוסיף בביאור הענין דנר חנוכה, נרות דביהמ"ק ונר שבת - באופן אחר:

נר חנוכה - ענינו תורה⁴³, ונרות דביהמ"ק ונר שבת - ענינם מצוות.

ג. [בש"ס שם מובא הטעם משום "שאף הן היו באותו הנס". וכן הוא לשון הגמ' לענין מגילה³⁵ נשים חייבות במקרא מגילה שאף הן היו באותו הנס", ושם בתוס'³⁶ פירש, שנשים טפלות - בנס - דלשון שאף מורה שהן טפלות".

והנה, בהגהות מיימוניות³⁷ כתב דנשים פטורים ממקרא מגילה - לדעת כמה פוסקים - ורק חייבים בשמיעה. וצ"ע בשיטת אלו שמלשון "אף" למדים שנשים פטורות ממקרא מגילה, דהא לכאורה פשוט דהחילוק הזה שבפורים (לדעה הנ"ל שנשים חייבות רק בשמיעת המגילה, ולא בקריאתה, שלכן אינן יכולות להוציא אחרים במקרא מגילה) אין כחלוק זה בנר חנוכה, כיון דאמר בשבת³⁸ בפשיטות "אשה ודאי מדליקה", והוא גם להוציא אחרים, ודומיא ד"הדליקה חרש שוטה וקטן לא עשה ולא כלום" (דלעיל מיני'), שהמדובר הוא להוציא אחרים, וכדלקמן בגמ' שם: "א"ר זירא מריש כו' משותפתנא בפריטי גבי אושפיזא, בתר דנסיבי איתתא כו' מדלקי עלי בגו ביתאי", שמוה מוכח ש"אשה ודאי מדליקה" הוא גם להוציא אחרים. ונמצא, שבדין נרות חנוכה שווים אנשים ונשים, ואעפ"כ נאמר הלשון ש"אף הן כו'", א"כ מוכח שאין ללמוד (לענין מגילה) מלשון זו שהן טפלות עד שהן פטורות ממקרא מגילה, ואינן יכולות להוציא אחרים ידי חובתם.

עוד יש לחלק יתירה מזו בין חנוכה ופורים, וכן משמע קצת מחלוק לשונות רש"י³⁹ - דכפורים הן רק טפלות בנס, וכפירש⁴⁰ "שאף על הנשים גזר המן כו'" (שהוא ל' טפל כנ"ל), משא"כ בחנוכה יש פריטים בנס שישנם רק בהן, כמו הא דגזרו על בנותיהן, וכדפירש רש"י, וכ"כ בספר היד⁴¹, וא"כ בחנוכה אינן אפ"י טפלות. והא דגם בחנוכה אמרינן בש"ס אף הן כו', (לשון זו מורה שהן טפלות - אף שיש פריטים שאינם אלא בהן) - הוא משיגרת לישיני דפורים. וצריך לעיין בל' התוס'⁴²].

34. (שבת כג, א). ושם: "נשים חייבות בנר חנוכה, שאף הן כו'".

35. במסכת מגילה ד, א.

36. ד"ה שאף.

37. על הרמב"ם ה' מגילה פרק א' ה' א'.

40. שבת שם (נעתק בהערה הקודמת).

41. ה' חנוכה פרק ג' ה' א'.

42. הנ"ל במגילה בנוגע לפורים, שכתב: "שאף הם היו בספק להשמיד ולהרוג", וכך בחנוכה הגזירה היתה מאד עליהן", היינו, שגם לשיטת התוס' שנשים טפלות בנס, מדיגיש בחנוכה ש"הגזירה היתה מאד עליהן".

43. ראה תו"א מקץ מב, ג ואילך. סה"מ תרנ"ט ע'

38. שבת כג, א.

39. שבנוגע לחנוכה כותב: "היו באותו הנס, שגזרו יוונים על כל הבתולות הנשואות להבעל לטפסר תחלה, ועל ידי אשה נעשה הנס", ובנוגע לפורים - כותב: "שאף הן היו באותו הנס, שאף על הנשים גזר המן להשמיד להרוג ולאבד מנער ועד זקן טף ונשים". - ולהעיר,

39. שבנוגע לחנוכה כותב: "היו באותו הנס, שגזרו יוונים על כל הבתולות הנשואות להבעל לטפסר תחלה, ועל ידי אשה נעשה הנס", ובנוגע לפורים - כותב: "שאף הן היו באותו הנס, שאף על הנשים גזר המן להשמיד להרוג ולאבד מנער ועד זקן טף ונשים". - ולהעיר,

38. - שם - .

39. שבנוגע לחנוכה כותב: "היו באותו הנס, שגזרו יוונים על כל הבתולות הנשואות להבעל לטפסר תחלה, ועל ידי אשה נעשה הנס", ובנוגע לפורים - כותב: "שאף הן היו באותו הנס, שאף על הנשים גזר המן להשמיד להרוג ולאבד מנער ועד זקן טף ונשים". - ולהעיר,

ויש לבאר גם סדר חיובם - שתחילה הי' החיוב דנרות דביהמ"ק, ואח"כ ניתוסף החיוב דנר שבת, ואח"כ ניתוסף גם החיוב דנר חנוכה:

בתחילה נרות דבית המקדש - מצוה דאורייתא⁴⁴ - שענינם להאיר במקום הקדושה.

אח"כ - הוסיפו חכמים מצוה דרבנן - נר שבת - שענינם להאיר בבית ישראל, שיש בו גם עניני חול, וצריך לפעול שיהי' שלום בית⁴⁵, שענין השלום הוא מחבר הפכים, גשמיות ורוחניות.

ורק לאחר זמן - הוסיפו חכמים גם את מצות נר חנוכה - שענינו להאיר בחוץ וברשות הרבים גם כן⁴⁶.

קסג-ד. תרע"ט ע' קמח. תש"ד ע' 109.

44. ראה לקמן בעיונים ס"ו.

45. ראה שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס רסג (וראה לקו"ש

חט"ו ע' 374).

46. ראה דרושים שבהערה 43, שהכח דנר חנוכה להאיר בחוץ וברה"ר הוא מפני שנר חנוכה הוא המשכת התורה.

עיונים

- א -

בתחילת הרשימה: ג' מיני נר: כי אתה נרי ה', נר ה' נשמת אדם, כי נר מצווה. אלקות, נשמות, והמחברם - ל' צוותא - אחרי שהנשמות נפרדו - עשית מצות בעולמות דוקא.

והנה בפשטות כוונת רבינו היא לבאר את ענינם של ג' מיני הנר: אלקות, נשמות ומצוות.

ולכאורה צ"ע, מדוע מדגיש רבינו שעשיית המצוה היא "בעולמות דוקא", ומדגיש את המילה "בעולמות" (בהמשך למה שמדגיש את המילים "אלקות" "נשמות"), הרי המצוות הן הנרות שבכתוב, ולא העולמות?

ומזה משמע שנוגע כאן ההדגשה, שמדובר על עשיית המצוה בעולמות דוקא. ובפשטות הוא ע"פ המבואר בתורת החסידות פעמים רבות, שקיום המצוות הוא דוקא בעוה"ז ובגשמיות וכו', אך ענין זה לא נזכר ברשימה כלל. ויש לעיין.

- ב -

בסעיף א' מבאר רבינו שירידת הנשמות למטה היא לצורך עלי', "לאשתאבא בגופא דמלכא", וממשיך, שעלי' זו יכולה להיעשות ע"י המצוות דוקא: וכמשל חכם גדול המצוה לשפל אנשים כו' שע"ז גופא נעשה למציאות כו'.

והנה משל זה מובא בדרך כלל בנוגע לענין דצותא וחיבור¹ - שע"י שהשפל אנשים מקיים את ציווי החכם, נעשה קשר וחיבור ביניהם - ולא כפי שמובא כאן לעניין עליית השפל אנשים, ש"נעשה למציאות כו'".

ואולי י"ל שבזה מבוארת העלי' שנעשית בנשמות גם לגבי המעמד ומצב שהיו בו קודם ירידתן למטה. דאם המדובר הוא רק אודות החיבור שנעשה בין הנשמה לקב"ה ע"י המצוות, עדיין אינו מובן מהי העלי' הנעשית ע"י ירידתן למטה, שהרי קודם ירידתן למטה היו ג"כ מחוברות לקב"ה.

אולם בנוגע לעליית הנשמות - ש"נעשה למציאות", הרי קודם ירידתן למטה הנשמות

1. אלא שב"היום יום" ח' מרחשון (שצוין בפנים) - נזכר ג"כ ש"בציווי זה נולד מציאותו של האיש".

לא היו נחשבות ל"מציאות" כלל, בהיותן בביטול מוחלט לקב"ה, ודוקא כשירדו למטה ונצטוו במצוות - נעשו למציאות.

(ע"פ פיענוח הרשימות שע"י מערכת "אוצר החסידים")

- ג -

בס"ב מבאר רבינו את החילוק שבין נרות המקדש לנרות חנוכה: **נר חנוכה, מצות, ולכן סיבתם מנורת ביהמ"ק, כמו שהמצות אנו יודעים מהתורה. אלא שאסור להשתמש לאורם, כי טעמי מצות לא נתגלו, משא"כ תורה בהשגה דוקא.**

ולכאורה משמע (כפי שפוענח בפנים), שכוונת רבינו לומר, שהי' ניתן להשתמש במנורת המקדש.

ותמוה ביותר: פסק המשנ"ב², שהטעם לאיסור השימוש בנרות חנוכה הוא, ד"כיון שע"י נס שנעשה במנורה תקנוה, עשאוה כמנורה שאין משתמשי' בה כלל". ולפי זה אין שום חילוק בין נרות חנוכה לנרות המקדש³?

והרב י.מ.וו. כתב לבאר בזה בדא"פ⁴:

איתא בבעה"מ⁵ שיש מחלוקת אם מותר להשתמש בנרות חנוכה לצורך מצוה. ומבאר הבעה"מ, דאי האיסור הוי משום זכר למקדש - אזי אסור להשתמש לאור נרות חנוכה גם לצורך מצוה, אבל אי הוי משום ביזוי מצוה - אזי האיסור הוא דוקא בדבר הרשות, שביזוי הוא למצוה שתשמש לדבר הרשות, אבל בדבר מצוה מותר להשתמש בנרות חנוכה.

ולפי"ז י"ל, שהביאור ברשימה הוא למ"ד דהטעם הוא משום ביזוי מצוה, ולא משום זכר למקדש⁶. ולפי"ז מובן, דזה שהי' אסור להשתמש לאור מנורת המקדש הוא מצד שהיא הקדש, ולא מצד עצם היותה מנורת מצוה; משא"כ נרות חנוכה שאסור להשתמש לאורם מצד המצוה שבהם. ובזה מבאר הטעם ברשימה בפנימיות הענינים.

- ד -

בס"ג מבאר רבינו שנרות המקדש שייכים לאנשים ולא לנשים, ומוסיף (בהערה א'): **אף**

4. בקובץ הערות וביאורים ברשימות קודש א' ע' 11.

5. שבת שם.

6. ולהעיר שרש"י כתב בפשטות שהטעם לאיסור

השימוש בנרות חנוכה הוא משום ביזוי מצוה.

2. סי' תרע"ג ס"א סק"ח. והמקור (בפשטות) לדבריו

הוא בדברי הר"ן (שבת כא, א), ע"ש.

3. ואף שבמראה אין מעילה - היינו שאין מעילה, אבל

אסור ליהנות (רמב"ם הל' מעילה ספ"ה).

שבדיעבד אולי גם בנשים כשרה, דלא אימעוט בקדושין לוי.

בגמ' שם הובאו כמה עבודות במקדש שנאמר בתורה שנצטוו עליהם "בני אהרן", ומדייקת הגמ': "בני אהרן ולא בנות אהרן", והדלקת המנורה לא הובאה שם.

אלא שלכאורה צ"ע: פסק הרמב"ם⁷ ש"הדלקת הנרות כשרה בזרים" גם לכתחילה⁸, וא"כ ברור שהדלקת המנורה אינה מובאת כעבודה ששייכת לבני אהרן ולא לבנות אהרן (שהרי שייכת היא גם לזרים).

וא"כ, מדוע כותב רבינו ש"בדיעבד אולי גם בנשים כשרה", הרי לזרים מותר להדליק את הנרות לכתחילה⁹? ובאם יש מקום להסתפק האם ההיתר הוא לזרים זכרים דוקא, או גם לנשים - מהי הראי' מכך ש"לא אימעוט בקידושין"?

- ה -

בסוף ס"ג: נר שבת, עיקרה ניתנה לנשים - שבת לב, רש"י ד"ה הריני "נשים נצטוו על כך כו", וביד הל' שבת ה' ג' "ונשים מצוות על דבר זה יותר מן האנשים כו", ועייג"כ שו"ע או"ח רס"ג.

בפשטות, מה שרבינו העתיק את לשון רש"י והרמב"ם, ולשו"ע רק הפנה - הוא משום שבשו"ע איתא רק ש"הנשים מזהרות בו יותר", ולא כברמב"ם ש"נשים מצוות . . יותר", ועאכ"כ לא כברש"י שהזכיר רק "נשים נצטוו".

(ע"פ הנ"ל)

- 1 -

בסיום הרשימה: נ"ח - תורה

בתחילה נרות דביהמ"ק - דאורייתא - בקדושה. אח"כ - מצוה דרבנן - נר שבת - בבית ישראלי, שיהי' שלום בית, מחבר הפכים גו"ר. לאחר זמן - נ"ח - להאיר בחוץ וברה"ר ג"כ.

בפנים נתבאר שכוונת רבינו היא לבאר את סדר חיוב המצוות, שבתחילה היתה מצות

7. על דברי הרמב"ם (שם) וכתב "הפליג כשאמר מותר לזר להדליק, אלא שאם הדליקן כשרות בדיעבד".
8. ועפ"ז מתחזקת השאלה שבפנים - מפני מה ציין לגמ' בקידושין?

7. הל' ביאת המקדש פ"ט ה"ז.
8. ומקורו בפשטות בדברי הגמ' (יומא כד, ב) ש"הדלקה לאו עבודה היא".
9. ואולי י"ל בדוחק שכוונתו לדברי הראב"ד, שהשיג

נרות המקדש - שמאירים (רק) בקדושה; אח"כ נוספה מצות נר שבת - שענינה להאיר בחלק הרשות - "בבית ישראלי"; ולאחר זמן נתוספה ממצות נר חנוכה - שענינה להאיר גם ברשות הרבים.

[ולפי זה, כוונת ההדגשה "דאורייתא" ו"מצוה דרבנן", היא רק כדי להדגיש את סדר החיוב: נרות המקדש הם מצוה דאורייתא, "אח"כ" הוסיפו רבנן את מצות נר שבת, ו"אחר זמן" נוספה גם מצות נר חנוכה].

ולפי זה צריך ביאור, מהי כוונת רבינו ב"כותרת" שלפני קטע זה - "נר חנוכה - תורה", שבפשטות הובאה כהקדמה לביאור סדר החיוב של מצוות אלו; וצ"ע - מהי השייכות ביניהם?

סיכום כללי

בתורה מצינו שלושה סוגי "נרות": "כי אתה נרי ה'" - אלקות, "נר ה' נשמת אדם" - הנשמות, "נר מצוה ותורה אור" - המצוות. והפירוש בזה הוא, שהנשמות מתחברות לאלקות ע"י המצוות הנעשות בעולם (וע"י הירידה בעולם - הן מתעלות ונעשות מציאות).

"נר מצוה" עצמו, נחלק לשלוש מצוות הנעשות בנר: נרות המקדש, נרות שבת ונרות חנוכה. והחילוק ביניהם הוא, שנרות המקדש רומזים על התורה, נרות שבת רומזים על התפילה, ונרות חנוכה רומזים על המצוות.

עפ"ז מובן מדוע נרות המקדש הודלקו (בעיקר) ע"י הזכרים - מפני שלימוד התורה שייך בעיקר לאנשים ולא לנשים; נר שבת ניתן לנשים - מפני שלעולם הנשים חייבות בתפילה (בשונה מהאנשים שיתכן שיפטרו מהתפילה - באם "תורתו אומנותו"), ונר חנוכה נוהג הן באנשים והן בנשים - שכן המצוות נוהגות בשניהם בשוה.

ויש להוסיף: לעתיד לבוא, כל עם ישראל יהיו במצב ד"תורתו אומנותו". שבת הרי היא מעין הגילוי דלעתיד, ונמצא שבשבת שייכים יותר ללימוד התורה באופן של "תורתו אומנותו". לכן, את נרות שבת מדליקות (בעיקר) הנשים, שכן בשבת האנשים פטורים מתפילה (שהרי תורתם אומנותם), ונר שבת הוא כנגד התפילה.

ויש לבאר גם את סדר חיובם: בתחילה נצטוו בנרות המקדש - המאירים במקום הקדושה, לאחר מכן בנרות שבת - המאירים גם במקום הרשות, ולבסוף בנרות חנוכה - המאירים גם ברשות הרבים.

הערות ותגובות

שייכות עצמית לתורה ומצוות

הת' מנחם מענדל שי' הרצל
ישיבת תות"ל המרכזית - 770

ברשימת פרקי אבות תש"ב (נדפסה בחוברת השניה), מבאר כ"ק אדמו"ר את השייכות שבין משנת "כל ישראל" למסכת אבות, שהטעם לכך שלכל יהודי יש חלק לעוה"ב הוא מצד שייכותו העצמית לתורה, ושייכות זו באה בגלוי ע"י התקשרותו ב"אבות" - החכמים שבכל דור.

והוקשה בעיונים (ס"א), דבהמשך הרשימה מבאר שלכל יהודי יש חלק לעוה"ב מצד עבודתו בב' סוגי העבודות שכנגדן בא השכר בעוה"ב, ולא מצד שייכותו העצמית? וע"ש מה שתירצו.

ולכאורה י"ל באופן אחר, ובהקדים שאין זה (רק) סתירה מרישא לסיפא, כ"א באותו קטע ממש בו מבאר רבינו אודות השייכות העצמית של כל יהודי לעוה"ב, מוסיף: **ובמילא הרי כאו"א מבנ"י יש לו ג"כ חלק לעוה"ב - שכר התומ"צ**. והיינו, ששייכותו של כל יהודי לעוה"ב היא מצד עבודתו בתומ"צ, ולא מצד שייכותו העצמית לתורה?

ועפ"ז לכאורה מוכרח לומר, שהמדובר כאן אודות שייכות עצמית - אינו שייכות עצמית לקב"ה מצד שורש נשמתו וכו', אלא שייכות לתורה והמצוות; ואף שבתורה "לא ידע מאי קאמר" - הרי כל יהודי (גם עם הארץ וקל שבקלים) שייך לתורה בקשר עצמי ע"י ה"אבות".

ונמצא, שעוה"ב הוא שכר עבור עבודתו בתורה ובמצוות, ואין כל סתירה בין הביאורים שברשימה. וק"ל.

שייכות השכר דעוה"ב למעשה המצוות

הת' אליהו צבי שי' יעקובוביץ
ישיבת תות"ל המרכזית - 770

ברשימה הנ"ל מקשה רבינו מדוע במשנה ד"כל ישראל" הביא התנא (נוסף על הראי' לכך ש"כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב" ממה שנאמר "ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו

ארץ") גם את סיום הפסוק - "נצר מטעי מעשה ידי להתפאר"?

ומבאר זאת, ובהקדים: **דביותר יקשה שיהו ענין שבא"ע גם לעושי תומ"צ (אגה"ק ח').**
וממשיך ומבאר שהשכר דעוה"ב מורכב משני ענינים, שהם שכר על ב' סוגי עבודות, והן נרמזו בפסוק זה (ע"ש בארוכה).

ולכאורה אינו מובן, הרי שאלה זו - כיצד ניתן השכר דעוה"ב לעושי המצוות, הגם שזוהו ענין שבאין ערוך - הינה ענין בפ"ע, ואינה מוכרחת למהלך הרשימה? ועוד דלכאורה הרבי אינו עונה כאן על שאלה זו (שהרי השכר דעוה"ב הוא בפשטות נעלה באין ערוך מכל עניני העבודה - גם מבחינת 'בכל מאודך' ומסירות נפש)?

הערת המערכת:

אולי י"ל בדרך אפשר בביאור הדברים:

(א) בהשייכות דשאלה זו לרשימה - הנה לאחר שנתבאר בתחילת הרשימה שלכל יהודי יש חלק לעוה"ב מצד שייכותו העצמית לתורה ומצוות - עדיין יש להקשות, הרי עוה"ב הוא ענין שבאין ערוך אפילו לתורה ומצוות.

(ב) התשובה על שאלה זו - דבאמת בעוה"ב יש שני ענינים, שכר השייך לעבודת בני", והוא (כמו) תוצאה טבעית מעבודתם במדידה והגבלה ("מעשה ידי", "בכל נפשך"); ועוד סוג שכר לעוה"ב שהוא אמנם באין ערוך מעבודתו של היהודי - אך כיון שהיהודי עצמו ג"כ יוצא מההגבלות שלו, ופעולתו היא חידוש גדול ("נצר מטעי", "בכל מאודך") - לכן יש לו שייכות לזה אף שאינו בערך אליו כלל.

ולכשתמצי לומר, ענין זה מפורש בתניא שאליו מציין הרבי:

בתניא שם מבואר בנוגע למה שארז"ל "במדה שאדם מודד בה מודדין לו", שענין זה אינו אלא "להשפיע לו חיי העוה"ב", ש"אינו אלא זיו והארה", אבל הגילוי ש"למעלה מעלה מכל חיי עוה"ב" - "זו אינה מן המדה".

והכוונה בגילוי זה היא ל"חיי הארת אור ה' ממש, שיאיר ויג' חשכו בעבודה שבלב זו תפלה . . תשובה עילאה", שע"ז נאמר "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים כו" - שכן ה"תשובה ומעשים טובים" נעלים הרבה יותר מכל חיי עולם הבא.

ולכאורה כוונת רבינו היא לומר, שכשם שבאגה"ק כאן מבואר בנוגע לגילוי שע"י התורה ומצוות ש"למעלה מעלה מכל חיי עוה"ב", ש"זו אינה מן המדה" - כלומר, שהוא באין

ערוך לעבודת האדם, כך גם בנוגע לגילוי של תחיית המתים, שאף הוא נעלה "למעלה מעלה מכל חיי עוה"ב" - שהוא באין ערוך לעבודת האדם.

אלא שיחד עם זאת נמצא, שכשם שבתניא מדובר גם אודות דרגה שבאה (כמו) תוצאה טבעית מעבודת האדם, כך הוא גם בנוגע לשכר דעוה"ב - שיש בו ענין שהוא בערך לעבודת האדם.

אבל לפי כל הנ"ל אינו ברור, מפני מה מבאר כאן רבינו (גם) בנוגע ל"מעשה ידי", שזוהי עבודת בני"י שהשכר בעוה"ב בא (כמו) תוצאה טבעית ממנה; הרי מה שנוגע כאן הוא לבאר שהדרגה שבאין ערוך לעבודת האדם - באה כשכר על העבודה ד"בכל מאודך" (היציאה מהגבלות), בכדי ליישב את הקושי "דביותר יקשה שזהו ענין שבא"ע גם לעושי תומ"צ"?

ויש לעיין.

החידוש שבעבודת בני ישראל

הת' מרדכי ש"י שיף

ישיבת תות"ל המרכזית - 770

ברשימה הנ"ל מבאר כ"ק אדמו"ר שבעבודתם של בני ישראל ישנו חידוש לגבי פעולת הקב"ה בנטיעתם בעוה"ז, ומביא לכך שלושה מקורות: **וע"ד מרז"ל (ברכות לג:)** שיר"ש **אין בידי שמים, ובסוכה (נב.)** אף הק' **תמה עמהם, ובב"מ (נט:)** נצחוני בני.

ובעיונים כתבו (בשם מערכת "אוצר החסידים"), שב' המ"מ הראשונים הם בשייכות לקיום המצוות, והשלישי - בשייכות ללימוד התורה. והקשו, מפני מה הביא כ"ק אדמו"ר ב' מ"מ בנוגע לקיום המצוות.

ואולי י"ל באופן אחר קצת, ששלושה מקורות אלו רומזים לג' דרגות, זו למעלה מזו (ולאו דוקא בנוגע לקיום המצוות או לימוד התורה):

(א) "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים" - היינו שפעולת בני ישראל אינה בידי הקב"ה, אך הקב"ה יודע שהיא תהי' ואין זו תמי' בעבורו;

(ב) "לעתיד לבוא . . צדיקים נדמה להם (יצר הרע) כהר גבוה . . אומרים היאך יכלנו לכבוש הר גבוה כזה . . ואף הקב"ה תמה עמהם" - כלומר, לא רק שהפעולה אינה בידי הקב"ה, אלא שהקב"ה תמה על הצלחת הפעולה;

ג) ויתירה מזו, שהקב"ה אומר "נצחוני בני" - היינו שהפעולה דבנ"י היא, כביכול, "התחדשות ממש" ("מעין בלי גבול") לגבי הקב"ה, ועד שאומר "נצחוני בני".

"אנשי כנסת הגדולה"

הת' חיים משה בנימין שי' אלפנבין
ישיבת תות"ל המרכזית - 770

בסוף הרשימה הנ"ל מביא רבינו את הטעם לשמם של אנשי כנסת הגדולה: **אנשי כנסת הגדולה הם אמרו ג"ד כו'. נק' כך שהחזירו הגדולה ליושנה (ירוש' מגילה ספ"ג. ועי' יומא סט:)** כי אמרו ה"ה גבורותיו.

ובעיונים (ס"ד) נתבאר, שהטעם לכך שדייק להעתיק את לשון הירושלמי (ולבבלי רק הפנה), הוא משום שע"פ לשון הירושלמי מובן יותר מפני מה נקראו "אנשי כנסת הגדולה", כי בירושלמי איתא "למה נקראו אנשי כנסת הגדולה שהחזירו את הגדולה ליושנה", משא"כ בבבלי הלשון היא "למה נקרא שמן אנשי כנסת הגדולה שהחזירו עטרה ליושנה".

אלא שעפ"ז לכאורה אינו מובן, מפני מה הפנה רבינו גם לבבלי?

ואולי י"ל הביאור בזה:

בסיום הרשימה כותב רבינו: **פירוש החזירו עטרה ליושנה**. ולשון זו היא מהבבלי, ולא לשון הירושלמי; והחילוק בזה הוא לא רק בלשון, אלא גם בתוכן - וכפי שנתבאר בפיענוח הרשימה שכוונת רבינו בזה לומר, שהוראות אלו שאמרו אנשי כנסת הגדולה מהוות פירוש לכך שהם החזירו "עטרה ליושנה" - כלומר, שהחזירו את מצב הדור בדומה למה שהי' בזמן בית ראשון.

והנה, בפשטות בגמ' (הן בבבלי והן בירושלמי) לא מדובר כלל אודות ענין זה - אלא על כך שאנשי כנסת הגדולה החזירו את אמירת "הגדולה" לתפילה (לאחר שהושמטה בדורות הקודמים). ובפשטות כוונת רבינו היא שענין זה נרמז בלשון הגמרא.

ולכאורה רמז זה עולה יפה דוקא בלשון הגמ' בבבלי, שנקטה שאנשי כנסת הגדולה "החזירו עטרה ליושנה", וביטוי זה יכול להתפרש גם על מצב הדור בכללות ולא דוקא על לשון בתפילה; אך הירושלמי שנקט "שהחזירו את הגדולה ליושנה" - קשה לומר שנרמז בלשונו בנוגע למצב הדור בכלל, ולא רק שהחזירו את תיבת "הגדולה" בתפילה, ולכן הביא רבינו גם את הבבלי.

"פירוש החזירו עטרה ליושנה"

א' התמימים

ישיבת תות"ל המרכזית - 770

ברשימה הנ"ל מסיים רבינו: **פירוש החזירו עטרה ליושנה (ביאור"ז בלק יד ב')**.

ובפיענוח שע"י המערכת נתבאר, שמשפט זה מהוה כעין 'סיכום' של כל הנאמר עד עתה, היינו, שכל התקנות שאמרו אנשי כנסת הגדולה הם "פירוש" למה שאמרו על אנשי כנסת הגדולה, ש"החזירו עטרה ליושנה" - מפני שע"י תקנות אלו החזירו את מצב הדור בדומה למה שהי' בזמן בית ראשון.

ולענ"ד ביאור זה אינו נכון, אלא כוונת רבינו היא להפנות למה שנתבאר בביאורי הזהר שם, שהכוונה ב"החזירו עטרה ליושנה" היא שאנשי כנסת הגדולה החזירו את הגילוי אלקות שהי' בזמן הבית. וכדמוכח מזה שמשפט זה נכתב (ברשימה המקורית) כקטע בפ"ע, ואם הוא מהוה סיכום - הי' צריך להיכתב בקטע הקודם. וכן פיענחו מערכת "אוצר החסידים".

מוקדש
לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו
כ"ק אדמו"ר זי"ע